

Πού πηγαίνει η Πολιτική Συνοχής;

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΣΚΑΛΚΟΥ

Η Πολιτική Συνοχής αποτελεί την κύρια κοινή ευρωπαϊκή πολιτική για την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή των περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο πέρασμα των προηγούμενων δεκαετιών η Πολιτική Συνοχής γιγαντώθηκε και μετεξελίχθηκε σε μία σύνθετη δημόσια πολιτική που δεν περιορίζεται στους αρχικούς στόχους του περιορισμού των περιφερειακών ανισοτήτων αλλά συμπληρώθηκε με νέους φιλόδοξους στρατηγικούς στόχους. Δίπλα στους στόχους της σύγκλισης και της αλληλεγγύης προστέθηκαν και αυτός της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας.

Τα αποτελέσματα της Πολιτικής Συνοχής υπήρξαν διαχρονικά αναμφίβολα θετικά. Ωστόσο, όπως και κάθε άλλη δημόσια πολιτική, προκειμένου να παραμένει ζωντανή θα πρέπει να αλλάζει. Η σχετική συζήτηση έχει ήδη ξεκινήσει. Στο πρόσφατο Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων με αντικείμενο την Πολιτική Συνοχής μετά το 2027 (22.11.2022), η χώρα μας διατύπωσε τις παρακάτω θέσεις:

Πρώτον, θα πρέπει να διαφυλαχτεί η κεντρική θέση της Πολιτικής Συνοχής στο κοινοτικό οικοδόμημα και τα νέα χρηματοδοτικά εργαλεία δεν θα πρέπει να υποβαθμίσουν τους στρατηγικούς στόχους της. Σε μία περίοδο έντονης κριτικής της Ε.Ε. σε πολλές ευρωπαϊκές περιοχές («γεωγραφία της απογοήτευσης»), ο ρόλος της Πολιτικής Συνοχής στις λιγότερο αναπτυγμένες κοινότητες ενισχύει τους δημοκρατικούς θεσμούς και την ευρωπαϊκή προοπτική στις περιοχές αυτές.

Δεύτερο, είναι σαφές ότι πολλά περισσότερα πρέπει να γίνουν στην κατεύθυνση της απλούστευσης των διαδικασιών. Οι συγκριτικά χαμηλότερες επιδόσεις στην απορρόφηση των κοινοτικών πόρων σε ευρωπαϊκό επίπεδο ανάμεσα στην τρέχουσα και την προηγούμενη προγραμματική περίοδο σχετίζονται με την ολοένα αυξανόμενη πολυπλοκότητα του κανονιστικού πλαισίου και μίας «έκρηξης των ελέγχων» (audit explosion) που προκαλούν πρόσθετο διοικητικό βάρος και χρονικές καθυστερήσεις. Η έμφαση πρέπει να δίνεται περισσότερο στα αποτελέσματα και λιγότερο στις διαδικασίες. Η κοινή διαχείριση των προγραμμάτων πρέπει να διαφυλαχτεί, την ίδια στιγμή όμως πρέπει να ενισχυθεί η «αδιοκτησία» των Προγραμμάτων από τα κράτη-μέλη.

Τρίτον, η εδαφικότητα πρέπει να απασχολήσει περισσότερο. Παρά τα μετρήσιμα θετικά αποτελέσματα της Πολιτικής Συνοχής, ειδικά στις λιγότερες αναπτυγμένες περιφέρειες, παρατηρούνται όξυνση ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων και εγκλωβισμός περιφερειών σε μια «αναπτυξιακή παγίδα», ανάμεσα τους και περιοχές της νότιας Ευρώπης. Νέα εργαλεία και πολιτικές πρέπει να αναπτυχθούν για τις περιοχές αυτές ή όσες υφίστανται περιορισμούς που προκαλεί η γεωγραφική τους θέση, όπως οι ορεινές και οι νησιωτικές περιοχές.

Συνοψίζοντας, η Πολιτική Συνοχή έχει αξιοσημείωτο παρόν και εξίσου σημαντικές μελλοντικές προοπτικές. Αρκεί βέβαια να προχωρήσει έγκαιρα στην απαιτούμενη αυτο-αξιολόγηση, κάτι που άλλωστε έχει κάνει με επιτυχία στο παρελθόν.

*Ο Δημήτρης Σκάλκος είναι γενικός γραμματέας Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ στο υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων.